

SESSIÓ 1. UNIVERSALITAT – ASSISTENCIALISME

Tema: Està en perill la universalitat?, tornem cap a l'assistencialisme?

Aspectes clau:

- Públic/privat
- Contraprestacions (copagament, tasques en benefici de la comunitat, ...)
- Revisió dels drets bàsics

Materials bàsics

GINER, SALVADOR

CIUDADANIA PÚBLICA Y DEMOCRACIA PARTICIPATIVA

<http://www.upf.edu/materials/fhuma/etfipo/eticaa/docs/27.pdf>

GRUP D'ÈTICA

PÚBLIC - PRIVAT: UNA RELACIÓ COMPLEXA

http://www.camfic.cat/CAMFIC/Seccions/GrupsTreball/Docs/etica/publicprivat_etica%20F.pdf

JUDT, TONY

RIQUEZA PRIVADA, MISERIA PÚBLICA

http://www.literalmagazine.com/english_post/riqueza-privada-miseria-publica/

LÓPEZ-CASASNOVAS, GUILLEM

BUSCANT ELS TERMES JUSTOS DEL DEBAT SANITAT PÚBLICA- SANITAT PRIVADA, Març 2013

http://www.upf.edu/cres/_pdf/CRESWP20130368_GLC.pdf

MACBEATH, JOHN

Privatitzar és la solució? Reptes i tensions del finançament de l'educació, Podeu llegir la síntesi d'idees:

<http://debats.cat/ca/debats/collaborar-innovar-i-liderar-el-futur-de-la-professio-docent>

ROSANVALLON, PIERRE

LA NUEVA CUESTION SOCIAL

<http://www.fder.edu.uy/contenido/rrll/contenido/licenciatura/documentos/38947873647364634763746374637647356463546536453645365463.pdf>

SUBIRATS, JOAN

OTRA SOCIEDAD, OTRA POLÍTICA? DEL NO NOS REPRESENTAN A LA DEMOCRACIA DE LO COMÚN.
ICARIA EDITORIAL, ASACO.

http://uab.academia.edu/joansubirats/Books/1639162/Otra_sociedad._Otra_politica_.Del_No_nos_representan_a_la_democracia_de_lo_comun

‘NUESTRAS POLÍTICAS ESTÁN PENSADAS COMO SI LA DIVERSIDAD SOCIAL NO EXISTIERA’. Gizarteratuz
<http://www.sis.net/documentos/gizarteratuz/gizarteratuz9.pdf>

¿CRISI O CANVI D'ÈPOCA?. ELS IMPACTES SOCIALS. RTS
<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3849722>

Lloc i data: IGOP-Urrutia, 13.06.2013

Participants: Teresa Aragonés, Bet Barberà, Sara Berbel, Maite Boldú, Enric Canet, Montserrat Ibars, Ernesto Morales, Xavier Pelegrí, Mercè Pérez Salanova, Amparo Porcel, Joan Subirats, Ramona Torrents, Toni Vilà, Lourdes Zanui

Introducció del tema: Amparo Porcel i Joan Subirats

1. INTRODUCCIÓ

A) Qüestions que es plantegen a l'entorn del tema

Elements i indicis de coses noves que emergeixen en les circumstàncies actuals.
Costen de lligar les diferents i diverses tendències.

a) Desmantellament de l'estat del benestar

Imposició de polítiques neoliberals; missatge: “la gent s'aprofita de les polítiques de benestar”, “es genera dependència i no s'espavilen”

S'estan publicant algunes coses crítiques i innovadores:

- Asociación estatal de directores y gerentes de Servicios sociales: Índice DEC desarrollo de servicios sociales

<http://www.directoressociales.com/images/documentos/idec%2007.06.2013.pdf>

- El Cuarto Pilar, un nuevo relato para los Servicios Sociales, de Joaquín Santos Martí, publicat pel Consejo General de Trabajo Social.

<http://www.cgtrabajosocial.com/noticias/la-presentacion-del-libro-cuarto-pilar-en-el-colegio-de-madrid-punto-de-encuentro-del-trabajo-social/1119/view>

- Catálogo de referencia de los servicios sociales, Ministerio de Salud, Servicios Sociales e Igualdad

http://www.msc.es/ssi/familiasInfancia/inclusionSocial/serviciosSociales/Catalogo_Servicios_Sociales/home.htm

b) Entitats i professionals

Es troben enmig d'aquets canvis, tenen una sensació d'impotència, no se sap com frenar-ho. Contradicció entre coses que fan (ajudes assistencials) i el dret als serveis socials.

Moviments que es manifesten (marea blanca, verda, taronja), sovint estan liderades pels professionals (metge, infermeria, treball social, mestres, etc.). Fugen o no del corporativisme?

c) Solidaritat

Com es concreta i organitza? Com es lliga amb els drets?

Campanyes de recollides de aliments, etc.

Responsabilitat social corporativa: rentat de la mala consciència o es obrir-se a la realitat social?.

Corresponsabilitat?

d) Tendències micro d'atenció

Retorn a l'atenció integral centrada en la persona (AICP): partir de les potencialitats i capacitats, no de les dependències. L'empoderament.

Aprenentatge i servei, hi ha experiències: consciència comunitària -teatre social-, "futbol callejero", "caminatas" per la ciutat, etc.

Totes aquestes experiències de treball comunitari com s'incorporen a la xarxa?

Com fer el canvi dels serveis socials dispensadors de recursos a empoderar a la gent

B) Reordenació conceptual

- UNIVERSALITAT: principi que pretén respondre a la desigualtat social. Actualment en crisi.

Cal diferenciar:

- a) Universalitat. Responsabilitat pública (pagada a través d'impostos)

No diferències: accés universal al conjunt dels drets.

- b) Means tested. No tothom té dret a aquest servei, cal demostrar prèviament que no es disposa de recursos.

Si que hi ha diferències segons els llinars.

- c) Focalització. No tothom té dret tot, es focalitzen certes prestacions per a certs col·lectius.

- ASSISTENCIALISME

No responsabilitat pública

“Ajudar als que no poden seguir”: és un problema individual ja que hi han oportunitats que no ha aprofitat: es carrega la culpa a l’individu, no es responsabilitza al sector públic

- CARITAT

No responsabilitat pública

Compadir, almoïna.

Els que paguen poden començar a estar-ne cansats. *Too little for nothing.*

Si no hi ha diners què es pot fer?:

- a) Voluntariat
- b) Més impostos finalistes.
- c) Reduir/prioritzar drets: desresponsabilització de les obligacions públiques, del dret a la subvenció i ajuda
Incentivar banc d’aliments, marató pobresa (assistencialisme, caritat).
- d) Generar mecanismes:
 - *Opting outs*. Deixar de pagar impostos pel que paga una mútua; només paga una part adreçada a les persones que no tenen capacitat per pagar-la.
 - Augmentar l’eficiència per què costi menys (*vouchers*). Hi ha més competència i la persona té dret d’elecció (lògica del mercat amb diners públics).
 - Selecció adversa. Els ens privats que col·laboren amb el públic en la prestació de serveis se’ls permet que triïn els clients.

- Sistema de rankings. Que les classes mitges tinguin informació per triar (no tothom té la mateixa informació ni capacitat d'escollir).

- DISTINCIÓ ENTRE PÚBLIC-PRIVAT

Complexitat:

Distincions		si	no
a) Àmbit regulat			
b) Finançament públic			
c) Prestador dels serveis	Adm. pública		
	Empreses		
	Tercer sector		

Debat actual	
Públic	
Comú	Públic no mercantil - cooperatives, tercer sector) - territorial, proximitat
Mercantil	

2. QÜESTIONS TRACTADES AL DEBAT

a. Universalitat/assistencialisme

- La universalitat real no ha existit mai en serveis socials, quan semblava que s'hi arribava ha començat la crisi.
- Hi ha un retorn a l'assistencialisme (record de l'ajuda americana de la postguerra).
- No existeix una veritable igualtat d'oportunitats.

b. Ideologia

- Els canvis no són deguts a la crisi financera, sinó que estan fonamentats en bases ideològiques que aprofiten l'esmentada crisi.

Veure: FAES. Cuadernos de pensamiento político

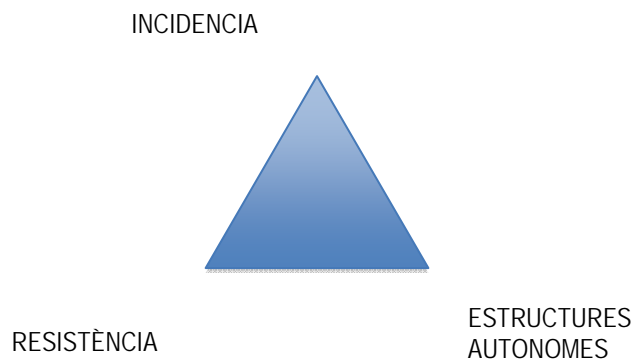
<http://www.fundacionfaes.org/es/documentos/cuadernos>

- Ja no es parla de drets ni de dignitat; al darrera hi ha una ideologia potent, sense alternatives polítiques clares.

- Abans en la dictadura tampoc hi havia res però es treballava en comunitat i en xarxa. El fet que no es faci ara és una qüestió ideològica.
- Els aspectes ideològics també es fan palesos en la terminologia, com pot ser el debat sobre “usuari” i “client”.

c. Nou paradigma

- Cal modificar les polítiques, com es podria fer? Tenir en compte tres elements:

- Incidència: que es modifiqui. Tractar de que canviïn les polítiques
 - Resistència: no anar a pitjor. Resistir i oposar-se a que es produeixin canvis
 - Estructures autònomes: per donar resposta des d'allò col·lectiu (xarxes de consumidors, etc.) a problemes concrets, espavilar-se des de l'esfera social
- S'han d'establir aliances amb l'àmbit comunitari
 - Avui l'Estat està capturat pel sistema financer, cal tornar-li el poder democràtic.
 - Canvi de prioritats, a partir del reconeixement que hi ha hagut abusos per totes les parts implicades. Lògica de la coresponsabilitat.
 - Factor territorial hauria de tenir una gran importància en el model de futur.
 - Cal canviar la filosofia i centrar-la en l'autonomia i els vincles i lligams amb la comunitat. Es ve d'una lògica del benestar molt il·lustrada, els tècnics i planificadors socials sabien el què s'havia de fer el que convenia a la gent. Cal que les persones decideixin i incorporar el saber de la gent.
 - Canvi de la cultura de desqualificació per una l'altre cultura de cooperació en el territori
 - L'economia social i la cultura cooperativa haurien de tenir un paper important en el nou paradigma

d. Responsabilitat pública

- Es podria mantenir la responsabilitat pública sobre el dret als serveis socials si es prioritzen les partides pressupostaries (p.e. reducció del pressupost de l'exèrcit).¹
- No es pot dir que no hi hagi diners per dedicar a la gent que queda en situació de pobresa (es dedica el 0,2 % a les rendes mínimes i el tripartit el 0,6 %), els pressupostos es reparteixen segons les prioritats.
- Es va cap a un model anglosaxó, on el concepte de justícia social (que requereix la universalitat) es substitueix pel de solidaritat (entesa com a almoina o caritat).
- En el context públic-privat cal determinar qui marca els conceptes i qui té el lideratge. Hi ha "xiringuitos" privats que reben molts diners.
- La imposició de l'assistencialisme és degut a una manca de lideratge públic en serveis socials. El tercer sector ha disposat d'una gran llibertat d'acció.
- L'administració té la obligació de garantir certes coses, ha de vetllar pels interessos generals. Hi ha d'haver una responsabilitat pública.
- Cal un sacseig del sector públic, tant dels responsables de la gestió com dels professionals.
- Continuar considerant l'Estat com a instrument per la lluita contra les desigualtats.
- No confondre demandes socials amb necessitats públiques (són de tota la col·lectivitat). És a dir, els "usuaris" no són "clients" (sempre tenen la raó).
- Cal una bona col·laboració público-privada i crear sinergies.
- La responsabilitat pública hauria de cobrir allò bàsic i les altres entitats podrien col·laborar en la resta.
- Es troba a faltar un lideratge més fort del sector públic, exercit des de la coresponsabilitat i implicació cívica.

e. Tercer sector (TS)

- El TS s'ha creat en l'àmbit prestacional a partir d'ingressos del sector públic. Aquest model està en crisi, cal un nou model de gestió.
- S'ha de distingir entre el concepte de sector públic institucional i un concepte més ampli de "sector públic" que no s'esgota amb allò institucional. Aquesta distinció és important de cara al futur del tercer sector.

¹El retall del pressupost del Ministeri de Defensa para 2012 ha estat del 9%.; en el Ministeri de Educació i Cultura (21%), ajudes a la recerca (25%), ajuda al desenvolupament (65%).

- Moltes activitats que es varen crear i desenvolupar des del TS durant la dictadura després es cediren al sector públic o es continuen desenvolupant mitjançant convenis.
- El TS s'ha estructurat en el darrers temps en base al creixement i al reconeixement de drets; la crisi econòmica li genera també una crisi identitària i greus contradiccions.
- La història i particularitats del TS cal analitzar-les en funció dels diferents àmbits (discapacitat, gent gran, infància, immigració, igualtat de gènere, ingressos mínims, voluntariat, etc.) ja que presenten diferències remarcables de trajectòria i enfocaments.
- El TS no segueix la lògica de la "competència" com l'administració, sinó la de les "persones i el territori".
- Plantejar les relacions amb les Administracions públiques de forma més participativa i col·laborativa i menys centrada en el finançament.

f. Serveis socials

- Els ciutadans ja no es refien dels serveis socials, veuen que no els solucionen els problemes. Han baixat les expectatives de la població sobre el que poden fer els serveis socials per ells.
- Han canviat els perfils i les necessitats dels usuaris dels serveis socials. Allò urgent s'ha convertit en permanent.
- Les classes mitjanes mai han estat satisfets dels serveis socials, ho valoren des d'una visió de dret. La LAPAD ha facilitat d'acostament, tanmateix la gestió de la "dependència" ha ofegat als equips.
- Les funcions bàsiques dels serveis socials són: promoure l'autonomia personal i la integració en el territori.
- S'han de distingir les ajudes que "transformen" i les que no, només les que transformen poden promoure la autonomia i les relacions.
- La tendència majoritària actual és a favor de les polítiques reactives: problema/demanada -> resposta; aquestes ajudes paren el cop, però no transformen res.
- El sistema de serveis socials està en crisi, s'han perdut els orígens (imatge de la darrera xarxa protectora) i potser s'ha "estirat més el braç que la màniga" (gratuitat, garantia de drets, etc.).
- Els serveis socials han d'empoderar a les persones, què vol dir?
- Empoderament: es va decantant cap a un nivell individual, quan abans la lògica era col·lectiva (es considerava el darrer estadi de la participació): la ciutadania agafa les regnes del seu futur.

- S'han de millorar els recursos i l'eficiència, tant el sector públic com del privat (TS i mercantil).
- Cal reconstruir la lògica dels serveis socials.
- S'ha de potenciar la cultura cooperativa i l'economia social, que ja comencen a tenir força i importància (10 %).

g. Professionals

- Els professionals dels serveis socials bàsics s'han oblidat de la pobresa (correspon a Càritas o altres entitats similars).
- Els professionals es dediquen a la gestió de recursos i dediquen poc temps al treball amb col·lectius en situació de pobresa.
- Es senten perduts davant la nova situació i la manca de directrius clares.
- Els professionals a més de gestionar estan principalment per "acompanyar" des del territori. La gestió ha fet oblidar altres coses.
- El context actual és un repte pels professionals, cal un compromís i un treball en el territori en xarxa.
- Sovint els professionals de base tenen dificultats per fer arribar els problemes i propostes als responsables.

3. Propera sessió

Data: 26 de setembre de 2013

Lloc: IGOP - Urrutia

Tema: Garantia d'ingressos mínims